

Diagnose: Gutt

Av: Ole Hamre, Kunstnerisk leder Fargespill (2019)

Rapporten fra Stoltenbergutvalget om kjønnsforskjeller i skolen minner meg om alle de håpefulle som entrer ekteskapet i trygg forvisning om at den utkårede kommer til å forandre seg. Men selv ikke de mest optimistiske tror at ektefellen skal forandre kjønn. Det kan man derimot begynne å lure på om er det eneste alternativet vi sitter igjen med når Stoltenbergutvalgets 64 løsninger for utjevning av kjønnsforskjeller i skolen, karakterisert av politisk redaktør i BT, Frøy Gulbrandsen, som skudd i blinde, eventuelt er forkastet.

Guttene sliter i norsk skole. Og vi spør - hva er det de ikke kan? Hva er det de mangler? All erfaring tilsier at når du treffer et annet menneske du vil skape en konstruktiv relasjon til, er det mye lurere å se etter hva de kan og har, enn hva de mangler. Dette gjelder også gutter. Alle mennesker har, i kraft av å være et unikt individ, noe ingen andre har. Dette gjelder også gutter. Og hvis det er dette unike og personlige vi ser etter hos våre barn, så kan alle lykkes - også gutter.

Denne grunnleggende innsikten ser ut til å være glemt hver gang vi treffer på barn som ikke passer inn i A4-bildet av hva et barn skal være. Enten det dreier seg om barn med en alternativ personlighet eller kulturell bakgrunn, eller i dette tilfellet, gutter som i kraft av å være gutter, er og kan noe annet enn det som etterspørres i skolen.

Jeg jobber i et prosjekt som heter Fargespill, der barn og ungdom fra hele verden lager forestillinger med sang og dans. Mange av dem sliter i en skole som har et stort fokus på det de ikke mestrer. Som for eksempel tidligere Fargespiller Mona Ibrahim Ahmed, som snakket seks språk flytende da hun kom til Norge som tenåring. Det eneste hun ble spurt om var "Snakker du norsk?"

Det jeg ser i Fargespill er at de aller fleste mennesker elsker å lære. Men det finnes en absolutt betingelse for læring, og det er din egen tro på at du faktisk kan lære. Den troen får du gjennom mestringsopplevelser, og da spiller det ingen rolle hva du mestrer. Det eneste som er viktig er at du mestrer. Når bildet av deg selv som et mestrende individ er det gulvet du står på, da kan du gi deg i kast med alt det du ikke kan. Hva ville skjedd om vi møtte guttene på samme måte i skolen? Hva er det gutter har som jenter ikke har? Og hva kan hvert enkelt individ berike fellesskapet med i kraft av å være seg selv?

Se på de aller minste. Nesten alle babyer lærer seg grunnleggende ferdigheter, men i forskjellig fart og rekkefølge alt etter sine egenskaper. Noen sitter og betrakter verden og utvikler sosial forståelse mens andre fyker avsted og utvikler motorikken i stedet. Noen snakker tidlig, andre seint. Noen går når de er 8 måneder, andre når de er halvannet år fordi de er opptatt av noe annet. Men hele tiden blir de heiet frem av entusiastiske omsorgspersoner som ser dem for det de er og lar dem utvikle seg på sine egne premisser. Derfor lærer så godt som alle kompliserte saker som å snakke og gå.

Og om vi betrakter et fungerende samspill mellom mor og barn i de aller første leveårene har vi kanskje noe av fasiten til en god pedagogisk relasjon? Et samspill basert på likeverd, der begge parter har like stor nytte og glede av å være i relasjonen. Et samspill der det erkjennes at livet er større enn

språket, læringsprosessen er et mål i seg selv og der barnet kan speile seg i omverdenens anerkjennelse uansett egenskaper og kjønn.

Hva hadde skjedd om vi hadde iverksatt skolens måle- og diagnoseregime i stedet? Vi hadde sannsynligvis fått en eksplosiv økning både av mennesker som sliter og av ekspertutvalg som skulle finne en vei ut av elendigheten. Vi har ikke bruk for noen av delene.

Verdens nye klimageneral, 16 år gamle Greta Thunberg, sier at hun aldri kunne utrettet det hun har gjort uten at hun hadde Asbergers syndrom. Så hva er det vi leter etter hos våre barn? Diagnoser eller muligheter? Gull eller gråstein? Er det en ting arbeidet med Fargespill har lært meg så er det dette: Du finner det du leter etter. Og hvis du leter etter ressurser så finner du ressurser - hos alle.

Også hos gutter.